

2011: Năm cõ a quõ n chúng

Tác Giả: Nguyõ n Hõ ng Quõ c

Thứ Năm, 29 Tháng 12 Năm 2011 14:44

Nõ u đõ c đõ m đõ u tiên cõ a năm 2011 là tính chõ t cách mõ ng thì đõ c đõ m kõ tiõ p cõ n đõ c nhõ n mõ nh: tính chõ t quõ n chúng.

Cõ thõ gõ i năm 2011 là năm cõ a quõ n chúng.

Hình: Reuters

Không phõ i đõ n năm 2011 vai trò cõ a quõ n chúng mõ i nõ i bõ t và mõ i đõ c ghi nhõ n. Không. Ngay tõ đõ u thõ kõ 20, võ i cuõ c cách mõ ng gõ i là vô sõ n do các đõ ng cõ ng sõ n lãnh đõ o, ngõ õ i ta đã hõ t lõ i đõ cao quõ n chúng. Đõ cao trên lý thuyõ t và cõ trên thõ c tiõ n. Trên thõ c tiõ n, õ đõ u cũng cõ hình õ nh công nhõ n và nông dân. Trên lý lõ ch, õ mõ c thành phõ n xuõ t thân, nõ u cõ đõ c nhõ ng chõ nhõ “công nhõ n” hay “nông dân”, nõ u là “bõ n nông” hay “cõ nông” nõ a, thì coi nhõ cõ đõ c mõ t đõ m son hoàn hõ o cõ thõ dõ dàng đõ c thõ ng tiõ n trong xã hõ i. Nghe nói õ Viõ t Bõ c tõ cuõ i thõ p niên 1940 và õ miõ n Bõ c tõ giõ a thõ p niên 1950, nhiõ u trí thõ c rõ t hõ n hoan lõ y võ hay chõ ng là bõ n nông hay cõ nông, bõ t chõ p nhõ n sõ c, hõ c thõ c hay tính cách, đõ đõ c chia sõ chõ t lý lõ ch tõ t. Trên lý thuyõ t, ngõ õ i ta lõ i càng đõ cao quõ n chúng. Ngõ õ i ta xem quõ n chúng là chõ thõ cõ a lõ ch sõ , là đõ ng lõ c cõ a mõ i sõ tiõ n bõ , kõ cõ nhõ ng tiõ n bõ trong khoa hõ c kõ thuõ t. Ngõ õ i ta khuyõ n trí thõ c phõ i hõ c hõ i quõ n chúng. Cõ gõ i là “đõ thõ c tõ” thõ c chõ t là mõ t nõ lõ c hõ c tõ p quõ n chúng. Hõ c cách sõ ng. Cách làm viõ c. Cách suy nghĩ. Cách cõ m xúc. Quá trình hõ c tõ p õ y cũng là mõ t quá trình tõ cõ i tõ o mình, tõ lõ t xác mình. Đõ thành quõ n chúng.

Tuy nhiên, dù rõ t mõ c đõ cao quõ n chúng, tõ t cõ các phong trào cõ ng sõ n, ít nhõ tõ giai đõ n đõ u, giai đõ n võ n đõ ng cách mõ ng đõ giõ nh và sau đó, thành lõ p chính quyõ n, đõ u nõ m hõ t trong tay thành phõ n trí thõ c tiõ u tõ sõ n. Cõ nhõ n vào gõ i lãnh đõ o õ Liõn Xô, Trung Quõ c và Viõ t Nam thì thõ y. Riêng õ Viõ t Nam, gõ i lãnh đõ o tõ Hõ Chí Minh đõ n Lê Duõ n, Trõ õ ng Chõ nh, Phõ m Võn Đõ ng, Võ Nguyõn Giáp... đõ u là thành phõ n trí thõ c. Hiõ n nay, dù trên danh nghĩa, đõ ng Công sõ n võ n gõ õ ng cao chiõu bài công nhõ n và nông dân, nhõ ng gõ i lãnh đõ o võ n là tõ ng lõ p quan liõu, võ a giõu cõ võ a muõ n làm đõ i trí thõ c võ i đõ thõ bõ ng cõ p, dù là bõ ng gõ i ,

2011: Năm của chúng

Tác Giả: Nguyễn Hồng Quốc

Thứ Năm, 29 Tháng 12 Năm 2011 14:44

bình đẳng (mua các chuyên môn xuất bản) và bình đẳng hoàn toàn không có chất lượng (tất cả chuyên gia hay tài xế).

Cho nên, cái gì là tính quần chúng trong các cuộc cách mạng vô sản chính là mặt chiêu bài, mặt chỉ đạo chính trị hiện là sự thật.

Trong các cuộc cách mạng năm 2011 thì quần chúng đóng mặt vai trò quan trọng thực sự.

Không ai xúi giục họ. Không ai lãnh đạo họ. Không ai vạch chỉ đạo, chỉ định thu hút họ. Tất cả đều do họ, họ có họ, họ đã đứng hoàn toàn vô danh.

Các cuộc cách mạng ở Trung Đông và Bắc Phi có lẽ là những cuộc cách mạng duy nhất thành công mà không hề giành lấy bất cứ mặt lợi hay mặt lãnh thổ nào. Xin lưu ý: chúng ta không bàn đến thời "hậu-cách mạng", khi các tên đầu tài đã trở thành hoàng đế. Chúng ta chỉ bàn đến giai đoạn cách mạng thực sự, tức là lúc cuộc tranh đấu bắt đầu cho đến lúc bỏ quyền sở hữu: ở giai đoạn này, ở Tunisia lên Ai Cập, đều không hề có bóng dáng mặt lợi hay mặt lãnh thổ. Mặt lợi chính trị được phân chia đều cho quần chúng đi. Họ nhận ra, mặt lợi vì không muốn chính quyền tìm cách trấn áp, phân biệt, cũng biết không nên trên ngai của quần chúng, nên các đường lối và chính sách họ rất kín đáo. Tuy nhiên, có điều chắc chắn là họ không có những hình thức phong trào nổi dậy của quần chúng.

Không có đường lối. Và cũng không có lãnh đạo. Ngay cả lãnh đạo nổi lên phong trào cũng không có. Mọi người tự nguyện đóng góp mặt cách thức phát và hoạt động của họ để họ tự nguyện chuyển qua các mạng xã hội, từ facebook đến twitter hay tin nhắn trên điện thoại di động. Điều đáng nói là những cách cuộc cách mạng xã hội này là tính chất phi tâm. Mọi người tự nguyện, cùng nhau, người ta đứng thu hút với nhau một điểm nào đó; và chính cái điểm đứng thu hút này, người ta bắt tay vào hành động. Rồi nhóm này, dù không có ai là thủ lĩnh.

Không có lãnh đạo. Và cũng không có lý thuyết gia. Trong khi thông thường, cuộc cách mạng nào cũng đi liền với mặt lý thuyết cách mạng; và đứng sau các lý thuyết dĩ nhiên là có những con người đi đầu khen là uyên bác, có khả năng tư duy sâu sắc và nhạy bén phi thường. Cuộc cách mạng Pháp cách cách 18 giành lấy bao nhiêu nhà tư tưởng cho đến bây giờ vẫn còn vang vọng. Cuộc cách mạng vô sản trong nhà đấu cách 20 cũng đưa mặt lý thuyết gia, từ Lênin đến Mao Trạch Đông. Ngay trong cuộc cách mạng dân chủ làm tan rã chế độ cộng sản ở Đông Âu cũng giành lấy những mặt tên tuổi có tầm lý thuyết lớn: Vaclav Havel, người đã tư duy sâu sắc về những lý tưởng của cách mạng và trở thành người cầm đầu cho dân chúng các nước thoát khỏi chế độ cộng sản.

2011: Năm của chúng ta

Tác Giả: Nguyễn Hoàng Quốc

Thứ Năm, 29 Tháng 12 Năm 2011 14:44

Còn có cách mạng các nước Ráp năm 2011? Không có ai cả. Tờ phong trào, không nói lên một lý thuyết gia nào. Tất cả các nhà tư tưởng lớn cũng như các nhà văn, nhà thơ lớn, nhà ngôn ngữ học có khả năng làm phát ngôn viên của phong trào đều im lặng. Cho đến nay, hầu hết những người lên tiếng về các cuộc cách mạng này đều là giới trẻ thanh niên, sinh viên và các blogger. Tại sao?

Có nhiều nguyên nhân. Nguyên nhân đầu tiên là các diễn tiến của cuộc cách mạng xảy ra quá bất ngờ và quá nhanh chóng, vượt ra ngoài dự đoán của mọi trí thức, kể cả trí thức lớn. Bị vậy, chúng ta chỉ có thể nhìn thấy hàng triệu người đi xuống đường và chỉ có quy định của thua, hèn nhát, nghèo khổ và hoang mang của chúng ta. Trong lúc họ loay hoay nghĩ ngợi thì lịch sử của họ và tất cả những cái khác, hết cái này đến cái khác. Một nguyên nhân khác là các cuộc cách mạng lớn này nằm ngoài những khung diễn biến cũ. Trước đây, với bất cứ biến cố chính trị nào, người ta cũng có thói quen nhìn ra bên ngoài: không xuất phát từ Liên Xô, không gắn liền với chủ nghĩa xã hội thì cũng thoát khỏi chủ nghĩa xã hội. Bây giờ cái khung diễn biến cũ này đã sụp đổ. Những người tìm ra một khung lý thuyết nào mới để giải thích một kiểu cách mạng hoàn toàn mới như những gì đã diễn ra từ đầu năm 2011 cho đến nay.

Không gắn liền với đường lối, không có lãnh đạo, không có lý thuyết và lý thuyết gia: Đó là những đặc điểm nổi bật nhất của các cuộc cách mạng xảy ra trong năm 2011. Một sự ngạc nhiên đối với đó là cuộc cách mạng đầu tiên của kỷ nguyên hậu-ý thức hệ (post-ideological era) và cũng là cuộc cách mạng đầu tiên của thời đại internet. Trung tâm của cuộc "cách mạng đầu tiên" này chính là chúng ta.

Không phải ngẫu nhiên mà báo Time đã chọn nhân vật tiêu biểu nhất cho năm 2011 là người biểu tình (protester).

Báo Time dùng số ít cho cả hai: Person of the Year: The Protester. Những thứ này, người ta mà họ vinh danh lại là những người biểu tình và phải nói chung. Chúng ta không phải cá nhân nào cả. Nói cách khác, đó chính là chúng ta, những người dám nói thẳng, dám bày tỏ niềm tin và thái độ của mình, và không cúi đầu trước bất kỳ ai. Chính những con người vô danh và dũng cảm này đã khởi đầu cuộc cách mạng và quân đội phải chùn tay, và cuối cùng, những tên đầu óc tài đã chấp nhận thua cuộc.

Bị vậy, không có gì quá đáng nếu chúng ta gọi 2011 là năm của chúng ta.